

EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN DEĞER EĞİTİMİ UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ¹

The Study of The Views Of Education Managers About Values Education and Practices in Terms of Various Variables

Uzman. Mehmet Yücel YEDİYILDIZ

Milli Eğitim Bakanlığı Fatsa Atatürk İlkokulu, Ordu/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5281-1548>

Doç. Dr. Adem BELDAĞ

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Rize/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/000-0002-3482-4273>

ÖZET

Bu çalışmanın genel amacı Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilk ve ortaokullarda çalışan eğitim yöneticilerinin değerler eğitimi ve uygulamalarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın evrenini, Ordu il merkezinde bulunan ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkokul ve ortaokullarda görev yapan eğitim yöneticileri oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın örneklemini, 222 eğitim yöneticisi (66 müdür ve 156 müdür yardımcısı) oluşturmaktadır. Araştırmada verileri toplamak amacıyla Okudan (2010), tarafından geliştirilen "Eğitim Yöneticilerinin Değer Eğitimi Yeterliliklerini Algılama Ölçeği" kullanılmıştır. Yapılan araştırmada eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlikleri algıları en yüksek okul dışı çevreyi düzenleme boyutunda; en düşük ise koordine ve karar süreçlerini yürütme boyutunda olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca eğitim yöneticilerinin değerler eğitimi yeterlikleri algıları cinsiyet, medeni durum, mezun oldukları okul, makale-kitap okuma, unvan, branş, kıdem, okul türü, okulda etkinlik yapma, mezun olunan fakülte değişkenleri açısından benzerlik gösterirken; değer eğitimine ilişkin Kurs-Seminer Alma Değişkeninin Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme alt boyutunda ve ölçeğin Toplamında evet diyenlerin lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Okulda lider olan eğitim yöneticilerinin değer eğitimi ve uygulamalarına yönelik eğitim almaları önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değer, Değerler Eğitimi, Eğitim Yöneticisi, Temel Eğitim

ABSTRACT

The general aim of this study is to reveal the opinions of the education managers working in the basic education schools of the Ministry of National Education about values education and practices. The population of the research consists of the education managers in the Ministry of National Education who work in primary schools and secondary schools in the city center of Ordu. In this context, sample of the study was carried out with 222 education managers (66 principals and 156 assistant principals). In order to collect data in the research, the scale of perceiving value education qualifications of the Education Managers developed by Okudan (2010), was used. As a result of the research, it is detected that education managers' perceptions of the value education efficacies are the highest level of organizing the outside school environment, on the other hand the lowest is the size of Coordinating and Executing Decision Processes. In addition; it is determined from the research that the efficacy perception of education managers has similarities in terms of variables to some extent such as their marital status, gender, schools they graduated from, reading article-book, degree, branch, seniority, type of school doing activities at school, department they attended; other side, the variant that attending Course-Seminar makes a significant difference in favor of participants who ticked 'yes' regarding value education, during the subdimension of coordination and decision process and in the total of the scale. Finally, education managers who are leaders at school are suggested to have some education relevant to value education and its applications.

Key Words : Value, Values Education, Education Manager, Primary Education

¹ Bu çalışma Mehmet Yücel Yediyıldız'ın "Eğitim Yöneticilerinin Değerler Eğitimi ve Uygulamalarına İlişkin Görüşleri (Ordu İli Örneği)" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

1.GİRİŞ

Eğitim sadece bireylerin gereksinimini sağlayan bir olgu değildir. Aynı zamanda toplumunda ihtiyacı karşılamaktadır. Bundan dolayı eğitim, ülkelerin önemle üzerinde durduğu ayrıca çoğunun zorunlu hale getirdiği bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Her devletin, kendi sürekliliğini sağlayacak bireylere ihtiyacı vardır. Bu ihtiyacın karşılanması da eğitim ile mümkündür (Ulusoy ve Tay, 2011). Okullar değerlerin kazandırılmasında önemli rollere sahip kurumların başında gelmektedir. Okullar adeta değerlerin kazandırıldığı, ortaya çıkarıldığı ve pekiştirildiği sosyal ortamlardandır. Bu doğrultuda okullarda gerçekleştirilen bütün faaliyetlere yön veren yöneticilerinin eğitim uygulamalarına ilişkin bakış açıları da bu bağlamda önem taşımaktadır. Eğitim yöneticilerinin değerlere dayalı bir yönetim uygulaması gerçekleştirilmesi değerlerin kazanılmasında önemli bir sorumluluğu karşılayacaktır (Yaylacı, 2019). Bu bağlamda okullarda gerçekleştirilen öğretim faaliyetlerinden farklı uygulamalara kadar her şey eğitim yöneticisinin liderliğinde gerçekleştirilmelidir.

Eğitim programı, ülkelerin milli eğitim politikalarını uygulamaya koydukları süreçleri içeren etkinliklerin tümüdür. Öğretim programı ise eğitimin belli kademelerinde öğrenilecek olan ders konularının plan dahilinde uygulanmasını sağlayan bir alt sistemdir. Öğretim programını, ders programı, ünite programı ve en son da konu planından oluşur. Eğitimcilerin sorumluluğu, sadece konu, ünite ya da dersin amaçları ile sınırlı değildir. Öğretim programı eğitimin kısa dönemli amaçlarına işaret ederken, eğitim programı ise uzun dönemli amaçları içeren genel bir yapıya sahiptir. Uzun dönemli amaçlar toplumun değerlerini ve ideallerini oluşturur. Değerler eğitiminin dayanak noktası da uzun dönemli amaçlardır. Uzun dönemli derken adeta ulaşılmaması zor, önceliği ifade etmeyen bir kavram anlaşılmaktadır. Oysaki eğitimde varılmak istenen asıl hedef uzun dönemli amaçlardır (Aydın ve Akyol Gürler, 2012).

Bir ülkenin eğitim sistemi, o ülkenin benimsediği ve eğitim programına da yansımış olan değerlerle başlar. Bu değerler, eğitimin genel çerçevesini, hedeflerini ve yönünü belirler (Doğan, 1997:18). Bu bağlamda okul ve öğretmen değerlerin kazandırılmasında önemli bir yere sahiptir (Nalçacı, 2019). Değerler eğitimi, doğrudan programlarla ya da örtük program yoluyla gerçekleştirilmektedir. Öğretim programlarında değerlerin nasıl kazandırılacağı açık ve net olarak belirtilmemiş olsa bile, bu okulda değerler eğitiminin gerçekleşmediği anlamına gelmez. Aslında eğitimcilerin okul ortamında ve sınıfta ortaya çıkardıkları kültür, neye önem verip neye önem vermedikleri, neleri iyi veya kötü algıladıkları, öğrenciler için örtük olarak değer eğitimi ortaya çıkarmaktadır. Ancak, değerler eğitiminin, formal eğitimin bir parçası olacak şekilde, planlı ve programlı öğrenme yaşantılarıyla kazandırılması önem taşımaktadır (Doğanay, 2011). Kısaca “okulun bütün paydaşlarının yanı sıra fiziki unsurlarının da değerlerle yüklü olması” olarak ifade edilen değer ikliminin okullarda oluşturulması gerekmektedir (Beldağ, 2019).

İnsanlar değer yargılarına göre düşünür ve değer yargılarına göre hareket ederler. Bireyin değerler sisteminin oluşumu aile yaşantısı ile başlar, fakat sosyo-kültürel yaşamının büyük bir kısmını oluşturan okulların bu gelişmede çok büyük bir payı vardır. Bazı değerleri öğrenmede okulun payı aileye göre daha fazla etkilidir. Sevgi, hoşgörü, dürüstlük, kendine, başkalarına ve çevreye saygı, yardımseverlik, adil olma, sorumluluk gibi değerlerin kazanılmasında okul ve eğitimcilerin sorumlulukları ve rolü aileye göre daha fazladır (Ulusoy ve Dilmaç, 2012). Çocuğa neyin doğru, neyin yanlış olduğu özellikle küçük yaşlarda model olarak kazandıran ona telkinlerde bulunan aile önemli bir sorumluluğu üstlenmektedir (Nalçacı, 2019). Ancak eğitim kurumlarında verilen değer eğitiminin bir bölümü planlı ve programlı olabilir. Ülkelerin eğitim politikalarının içinde bireylerine değer kazandırma fikri hakimdir. 2005 yılında sosyal bilgiler dersi öğretim programı ile başlayan değerler eğitimi uygulamaları süreç içerisinde birçok dersin öğretim programına girmiştir (MEB, 2005). 2018 yılında ise Milli Eğitim Bakanlığı tarafından güncellenen öğretim programlarıyla bütün öğretim programlarında yerini almıştır (Beldağ, 2019). Bu yeni programlara göre değerler, öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geçmişe ve adetlere dayanan ve diğer kısımları köklerinden beslenip günümüze ve geleceğimize uzanan en önemli manevi unsurdur. Değerler, öğretim programlarında ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiş tam tersine tüm eğitim sürecinin asıl amacı ve özü olarak görülüp, öğretim programlarının hepsinde ve her aşamasında yer almıştır. Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” ise şunlardır: “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik.” Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem ayrı ayrı, hem ilgili olduğu alt değerlerle ve hem de diğer asli değerlerle birlikte ele alınarak gerçekleştirilecektir (MEB, 2018).

Eğitim kurumlarında bu programın uygulanmasında öğretmenlerden daha çok eğitim yöneticilerinin katkı sağlaması gerekmektedir. Çünkü okullar; öğretmeni, öğrencisi, velisi, yani tüm paydaşları ile yöneticilerin kontrolünde olan kurumlardır. Eğitim programının en önemli öğeleri eğitim yöneticileri ve öğretmenler olması nedeniyle, eğitim yöneticilerine ve öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Her devlet kendi eğitim politikasını geliştirir ve bireylere kazandırmak istediği davranışları ve oluşturmak istediği değerleri eğitim yoluyla gerçekleştirir. Bu da eğitimde değerler eğitiminin önemini göstermektedir. Bu nedenle eğitim yöneticilerinin değerler eğitimi ve uygulamalarına ilişkin tutum ve görüşleri araştırılması önem taşımaktadır. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı, Milli Eğitim Bakanlığı ilk ve ortaokullarında görev yapan eğitim yöneticilerinin değerler eğitimine ilişkin görüşlerini farklı değişkenler (cinsiyet, öğrenim durumu, kurs-seminer alma, makale-kitap okuma, unvan, kıdem, okul türü, mezun olunan fakülte) açısından incelemektir.

2.YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilk ve ortaokullarda çalışan eğitim yöneticilerinin değerler eğitimi ve uygulamalarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmanın amaçlandığı çalışma "geçmişte veya şu anda var olan bir durumu var olduğu haliyle betimlemek" (Karasar, 2011; 77) olarak tanımlanan tarama modelindedir. Bu doğrultuda çalışmada nicel yaklaşıma uygun bir biçimde veri toplanmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Ordu İl merkezinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilk ve ortaokullarda görev yapan 222 (66 müdür, 156 müdür yardımcısı) eğitim yöneticisi oluşturmaktadır. Örneklem, "özellikleri hakkında bilgi toplamak amacıyla çalışılan evrenden seçilen onun belirli bir parçası; örnekleme, evrenin özelliklerini belirlemek, tahmin etmek amacıyla onu temsil edecek uygun örnekleri seçmeye yönelik süreci ve bu süreçte gerçekleştirilen tüm işlemler olarak tanımlar (Çingı, 1994)." Bu çalışma kapsamında evrenin tamamına ulaşıldığı için örneklem alınma yoluna gidilmemiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada eğitim yöneticilerinin değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin tutumlarını belirlemek için literatür taraması yapılmış ve Okudan (2010) tarafından geliştirilen *Değer Eğitimi Yeterliliklerini Algılama Ölçeği* kullanılmıştır. Ölçek 3 alt boyuttan ve toplam 22 maddeden oluşan bir veri toplama aracıdır. Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde 150 eğitim yöneticisine ait veriler kullanılarak hazırlanmıştır. 3 alt faktör ve 22 maddeden oluşan ölçeğin 8 maddeden oluşan birinci alt boyutuna *Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme*; 9 maddeden oluşan ikinci alt boyutuna *Okul Kültürü Oluşturma*; 5 maddeden oluşan üçüncü alt boyutuna *Okul Dışı Çevreyi Düzenleme* adı verilmiştir. Ölçeğin geliştirilme sürecinde güvenirlik katsayısı .810 (Cronbachalpha) olarak tespit edilmiştir. (Okudan, 2010).

Bu araştırmada kapsamında yapılan hesaplamalar sonucunda "Eğitim Yöneticilerinin Değer Eğitimi Yeterliliklerini Algılama Ölçeğinin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı birinci alt boyutta .826; ikinci alt boyutta .850; üçüncü alt boyutta .735 ve toplamda ise .919 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algılarının demografik değişkenler bağlamında farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek için normalliğin ve homojenliğin sağlandığı durumlarda parametrik testlerden (t-testi, tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA)); normalliğin ve homojenliğin sağlanmadığı durumlarda ise parametrik olmayan testlerden (Mann Whitney U-Testi, Kruskal Wallis H-Testi) yararlanılmıştır. Bu testlerden sonra değerler eğitimi yeterlilikleri ölçeğinin toplamında ve okul kültürü oluşturma ile okul dışı çevreyi düzenleme boyutlarında varyansın homojen olduğu; koordine ve karar süreçlerini yürütme boyutunda ve homojen olmadığı görülmüştür.

3.BULGULAR

Bu bölümde eğitim yöneticilerinin değerler eğitimi ve uygulamalarına ilişkin görüşleri çalışmanın temel amacı (soruları) doğrultusunda ele alınmıştır. Eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterliklerine ilişkin algıları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Eğitim Yöneticilerinin Değer Eğitimi Yeterlilikleri Algılarına İlişkin Boyut ve Toplam Bazda Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Değerler Eğitimi Yeterlilikleri	N	\bar{X}	SS
Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme	222	3.12	0.39
Okul Kültürü Oluşturma	222	3.33	0.44
Okul Dışı Çevreyi Düzenleme	222	3.41	0.42
Toplam	222	3.29	0.37

Tablo 1 incelendiğinde eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algılarının ortalamaları ölçeğin genel toplamında $\bar{X}=3.29$; Okul Dışı Çevreyi Düzenleme boyutunda $\bar{X}=3.41$; Okul Kültürü Oluşturma boyutunda $\bar{X}=3.33$ ve Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme boyutunda ise $\bar{X}=3.12$ olduğu görülmüştür. Buna göre eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algıları en yüksek Okul Dışı Çevreyi Düzenleme boyutunda, en düşük ise Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme boyutunda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algılarında cinsiyet değişkeni açısından fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Eğitim Yöneticilerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Değer Eğitimi Yeterlilikleri Algılarına İlişkin t-Testi Sonuçları

Değerler Eğitimi Yeterlilikleri	Cinsiyet	n. \bar{X} ve SS Değerleri			Levene Testi		t- Testi		
		N	\bar{X}	SS	F	p	t	SD	p
Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme	Kadın	68	3.09	0.34	1.637	.202	-.760	220	.448
	Erkek	154	3.14	0.41					
Okul Kültürü Oluşturma	Kadın	68	3.26	0.39	1.579	.210	-1.438	220	.152
	Erkek	154	3.36	0.46					
Okul Dışı Çevreyi Düzenleme	Kadın	68	3.44	0.33	3.927	.051	.672	220	.502
	Erkek	154	3.40	0.45					
Toplam	Kadın	68	3.26	0.29	2.913	.089	-.579	220	.563
	Erkek	154	3.30	0.40					

Tablo 2’ye göre eğitim yöneticilerinin algı ortalamalarının *cinsiyet* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; ölçeğin genel toplamı [$t_{(220)}=-.579$; $p>.05$] ile *Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme* [$t_{(220)}=-.760$; $p>.05$], *Okul Kültürü Oluşturma* [$t_{(220)}=-1.438$; $p>.05$] ve *Okul Dışı Çevreyi Düzenleme* [$t_{(220)}=.672$; $p>.05$] boyutları cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu sonuca göre kadın ve erkek yöneticilerin değer eğitimi yeterlilikleri algılarının benzer olduğu görülmektedir.

Eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algılarında mezun oldukları okul değişkeni açısından fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan parametrik ve non-parametrik test sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Eğitim Yöneticilerinin Öğrenim Durumu Değişkeni Açısından Değer Eğitimi Yeterlilikleri Algılarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Tek Yönlü Varyans Analizi												
Değer Eğitimi Yeterlilikleri	Mezun Okul	N	\bar{X}	SS	Homojenlik Testi		Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
					Levene	p						
Okul Kültürü Oluşturma	Önlisans	19	3.23	0.36	1.434	.241	Gruplar Arası	.178	2	.089	.449	.639
	Lisans	183	3.34	0.42			Grup İçi	43.427	219	.198		
	Lisansüstü	20	3.33	0.67			Toplam	43.605	221			
Okul Dışı Çevreyi Düzenleme	Önlisans	19	3.27	0.45	2.277	.105	Gruplar Arası	.406	2	.203	1.151	.318
	Lisans	183	3.42	0.38			Grup İçi	38.599	219	.176		
	Lisansüstü	20	3.44	0.63			Toplam	39.005	221			
Toplam	Önlisans	19	3.19	0.35	1.938	.147	Gruplar Arası	.188	2	.094	.663	.516
	Lisans	183	3.29	0.34			Grup İçi	31.014	219	.142		
	Lisansüstü	20	3.31	0.59			Toplam	31.202	221			

Kruskal Wallis H Testi									
Boyut	Mezun Okul	N	Sıra Ortalaması	Homojenlik Testi		X ²	SD	p	
				Levene	p				
Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme	Önlisans	19	101.74	4.268	.015	.743	2	.690	
	Lisans	183	111.67						
	Lisansüstü	20	119.18						

Tablo 3'e göre öğrenim durumu değişkeni açısından eğitim yöneticilerinin Değerler Eğitimi Yeterlilikleri ölçeğinin Toplamı [$X^2_{(2)}=3.338$; $p>.05$] ve [$F_{(219)}=.663$; $p>.05$], Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme [$X^2_{(2)}=.743$; $p>.05$], Okul Kültürü Oluşturma [$F_{(219)}=.449$; $p>.05$] ve Okul Dışı Çevreyi Düzenleme [$F_{(219)}=1.151$; $p>.05$] boyutları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Bu sonuca göre önlisans, lisans ve yüksek lisans mezunu yöneticilerin Değer Eğitimi Yeterlilikleri algılarının benzer olduğu görülmektedir.

Eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algılarında kurs-seminer alma değişkeni açısından fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçları Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4. Eğitim Yöneticilerinin Kurs-Seminer Alma Değişkeni Açısından Değer Eğitimi Yeterlilikleri Algılarına İlişkin t-Testi Sonuçları

Değerler Eğitimi Yeterlilikleri	Kurs Seminer	n, \bar{X} ve SS Değerleri			Levene Testi		t- Testi		
		N	\bar{X}	SS	F	p	t	SD	p
Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme	Evet	77	3.20	0.39	.229	.633	2.178	220	.031
	Hayır	145	3.08	0.38					
Okul Kültürü Oluşturma	Evet	77	3.40	0.40	.134	.714	1.905	220	.058
	Hayır	145	3.29	0.45					
Okul Dışı Çevreyi Düzenleme	Evet	77	3.47	0.42	1.573	.211	1.695	220	.091
	Hayır	145	3.37	0.41					
Toplam	Evet	77	3.36	0.35	.377	.540	2.147	220	.033
	Hayır	145	3.25	0.37					

Tablo 4'e göre eğitim yöneticilerinin algı ortalamalarının *kurs-seminer alma* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; ölçeğin genel toplamı [$t_{(220)}=2.147$; $p<.05$] ile *Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme* [$t_{(220)}=2.178$; $p<.05$], olduğu için kurs seminer alma değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterirken, *Okul Kültürü Oluşturma* [$t_{(220)}=1.905$; $p>.05$] ve *Okul Dışı Çevreyi Düzenleme* [$t_{(220)}=1.695$; $p>.05$] boyutları kurs seminer değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu sonuca göre ölçeğin tüm boyutlarıyla ölçeğin toplamında evet cevabı veren eğitim yöneticilerinin değerler eğitimi yeterliliklerinin daha yüksek olduğu ve değer eğitimine ilişkin alınan kurs-seminerlerin katkı yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algılarında makale-kitap okuma değişkeni açısından fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Eğitim Yöneticilerinin Değerler Eğitimine İlişkin Makale-Kitap Okuma Değişkeni Açısından Değer Eğitimi Yeterlilikleri Algılarına İlişkin t-Testi Sonuçları

Değerler Eğitimi Yeterlilikleri	Makale Kitap	n, \bar{X} ve SS Değerleri			Levene Testi		t- Testi		
		N	\bar{X}	SS	F	p	t	SD	p
Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme	Evet	146	3.15	0.37	.912	.341	1.520	220	.130
	Hayır	76	3.07	0.42					
Okul Kültürü Oluşturma	Evet	146	3.35	0.45	.670	.414	.895	220	.372
	Hayır	76	3.29	0.43					
Okul Dışı Çevreyi Düzenleme	Evet	146	3.43	0.39	.390	.533	1.064	220	.289
	Hayır	76	3.37	0.45					
Toplam	Evet	146	3.31	0.36	.000	.994	1.280	220	.202
	Hayır	76	3.24	0.39					

Tablo 5'e göre eğitim yöneticilerinin algı ortalamalarının *makale-kitap okuma* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; ölçeğin genel toplamı [$t_{(220)}=1.280$; $p>.05$] ile *Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme* [$t_{(220)}=1.520$; $p>.05$], *Okul Kültürü Oluşturma* [$t_{(220)}=.895$; $p>.05$] ve *Okul Dışı Çevreyi Düzenleme* [$t_{(220)}=1.064$; $p>.05$] boyutları makale-kitap okuma değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu sonuca göre

evet ve hayır şeklinde ifade eden yöneticilerin Değer Eğitimi Yeterlilikleri algılarının benzer olduğu ve makale-kitap okuyanlar lehine tüm boyutlar ve toplam puanda anlamlı olmasa da daha yüksek değerler elde edildiği görülmüştür.

Eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algılarında unvan değişkeni açısından fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Eğitim Yöneticilerinin Unvan Değişkeni Açısından Değer Eğitimi Yeterlilikleri Algılarına İlişkin t-Testi Sonuçları

		n, \bar{X} ve SS Değerleri			Levene Testi		t- Testi		
Değerler Eğitimi Yeterlilikleri	Unvan	N	\bar{X}	SS	F	p	t	SD	p
Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme	Müdür	66	3.20	0.42	3.310	.070	1.763	220	.079
	Müdür Yrd.	156	3.09	0.37					
Okul Kültürü Oluşturma	Müdür	66	3.36	0.50	1.160	.283	.756	220	.451
	Müdür Yrd.	156	3.31	0.41					
Okul Dışı Çevreyi Düzenleme	Müdür	66	3.43	0.47	3.043	.083	.547	220	.585
	Müdür Yrd.	156	3.40	0.39					
Toplam	Müdür	66	3.33	0.43	2.372	.125	1.115	220	.266
	Müdür Yrd.	156	3.27	0.34					

Tablo 6'ya göre eğitim yöneticilerinin algı ortalamalarının unvan değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; ölçeğin genel toplamı [$t_{(220)}=1.115$; $p>.05$] ile *Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme* [$t_{(220)}=1.763$; $p>.05$], *Okul Kültürü Oluşturma* [$t_{(220)}=.756$; $p>.05$] ve *Okul Dışı Çevreyi Düzenleme* [$t_{(220)}=.547$; $p>.05$] boyutları unvan değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu sonuca göre müdür ve müdür yardımcısı unvanına sahip eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algılarının müdürler lehine daha yüksek olduğu görülmektedir.

Eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algılarında kıdem değişkeni açısından fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Kruskal Wallis H sonuçları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Eğitim Yöneticilerinin Kıdem Değişkeni Açısından Değer Eğitimi Yeterlilikleri Algılarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Tek Yönlü Varyans Analizi												
Değer Eğitimi Yeterlilikleri	Kıdem	N	\bar{X}	SS	Homojenlik Testi		Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
					Levene	p						
Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme	1-10yıl	48	3.03	0.35	3.018	.051	Gruplar Arası	.627	2	.314	2.042	.132
	11-20yıl	108	3.16	0.33			Grup İçi	33.618	219	.154		
	21veüzeri	66	3.13	0.48			Toplam	34.245	221			
Kruskal Wallis H Testi												
Boyut	Kıdem	N	Sıra Ortalaması	Homojenlik Testi		X ²	SD	p				
				Levene	p							
Okul Kültürü Oluşturma	1-10yıl	48	99.08	3.515	.031	3.956	2	.138				
	11-20yıl	108	119.80									
	21veüzeri	66	106.95									
Okul Dışı Çevreyi Düzenleme	1-10yıl	48	110.59	4.341	.014	1.026	2	.599				
	11-20yıl	108	115.53									
	21veüzeri	66	105.56									
Toplam	1-10yıl	48	97.93	4.025	.019	3.338	2	.188				
	11-20yıl	108	118.20									
	21veüzeri	66	110.41									

Tablo 7'ye göre Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme boyutunda varyansın homojen olduğu; Okul Kültürü Oluşturma, Okul Dışı Çevreyi Düzenleme boyutlarında ve Değerler Eğitimi Yeterlilikleri ölçeğinin toplamında homojen olmadığı görülmektedir. Kıdem değişkeni açısından eğitim yöneticilerinin Değerler Eğitimi Yeterlilikleri ölçeğinin Toplamı [$X^2_{(2)}=3.338$; $p>.05$], Okul Dışı Çevreyi Düzenleme [$X^2_{(2)}=1.026$; $p>.05$], Okul Kültürü Oluşturma [$X^2_{(2)}=3.956$; $p>.05$] ve Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme [$F_{(2,19)}=2.042$; $p>.05$] boyutları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Bu sonuca göre kıdem değişkeni açısından yöneticilerin değer eğitimi yeterlilikleri algılarının 11-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler lehine daha yüksek olduğu görülmektedir.

Eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algılarında okul türü (kademe) değişkeni açısından fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Eğitim Yöneticilerinin Okul Türü (Kademesi) Değişkeni Açısından Değer Eğitimi Yeterlilikleri Algılarına İlişkin t-Testi Sonuçları

Değerler Eğitimi Yeterlilikleri	Okul Türü	n, \bar{X} ve SS Değerleri			Levene Testi		t- Testi		
		N	\bar{X}	SS	F	p	t	SD	p
Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme	İlkokul	120	3.13	0.38	1.917	.168	.242	220	.809
	Ortaokul	102	3.12	0.40					
Okul Kültürü Oluşturma	İlkokul	120	3.33	0.47	1.136	.288	.137	220	.891
	Ortaokul	102	3.32	0.40					
Okul Dışı Çevreyi Düzenleme	İlkokul	120	3.41	0.43	.042	.837	.220	220	.826
	Ortaokul	102	3.40	0.40					
Toplam	İlkokul	120	3.29	0.39	.002	.961	.220	220	.826
	Ortaokul	102	3.28	0.35					

Tablo 8’e göre eğitim yöneticilerinin algı ortalamalarının *okul türü (kademesi)* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; ölçeğin genel toplamı [$t_{(220)}=.220$; $p>.05$] ile *Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme* [$t_{(220)}=.242$; $p>.05$], *Okul Kültürü Oluşturma* [$t_{(220)}=.137$; $p>.05$] ve *Okul Dışı Çevreyi Düzenleme* [$t_{(220)}=.220$; $p>.05$] boyutları okul türü değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu sonuca göre ilkokul ve ortaokul yöneticilerin değer eğitimi yeterlilikleri algılarının benzer olduğu görülmektedir.

Eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algılarında mezun olunan fakülte değişkeni açısından fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Eğitim Yöneticilerinin Mezun Olunan Fakülte Değişkeni Açısından Değer Eğitimi Yeterlilikleri Algılarına İlişkin t-Testi Sonuçları

Değerler Eğitimi Yeterlilikleri	Mezun Olunan Fakülte	n, \bar{X} ve SS Değerleri			Levene Testi		t- Testi		
		N	\bar{X}	SS	F	p	t	SD	p
Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme	Eğitim Fakültesi	179	3.12	0.41	2.657	.105	-.401	220	.689
	Diğer Fakülteler	43	3.15	0.30					
Okul Kültürü Oluşturma	Eğitim	179	3.32	0.45	.493	.483	-.313	220	.754
	Diğer	43	3.35	0.40					
Okul Dışı Çevreyi Düzenleme	Eğitim	179	3.41	0.44	2.211	.138	.299	220	.765
	Diğer	43	3.39	0.32					
Toplam	Eğitim	179	3.28	0.39	1.951	.164	-.152	220	.879
	Diğer	43	3.29	0.29					

Tablo 9’a göre eğitim yöneticilerinin algı ortalamalarının *mezun olunan fakülte* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; ölçeğin genel toplamı [$t_{(220)}=-.152$; $p>.05$] ile *Koordine ve Karar Süreçlerini Yürütme* [$t_{(220)}=-.401$; $p>.05$], *Okul Kültürü Oluşturma* [$t_{(220)}=-.313$; $p>.05$] ve *Okul Dışı Çevreyi Düzenleme* [$t_{(220)}=.299$; $p>.05$] boyutları mezun olunan fakülte değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu sonuca göre eğitim fakültesi ve diğer fakülte mezunu yöneticilerin değer eğitimi yeterlilikleri algılarının benzer olduğu görülmektedir.

4.TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, eğitim yöneticilerinin değerler eğitimi ve uygulamalarına ilişkin görüşlerinin demografik özelliklerine (cinsiyet, öğrenim durumu, kurs-seminer alma, makale-kitap okuma, unvan, kıdem, okul türü ve mezun olunan fakülte) göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında nicel bulgular aşağıda tartışılmıştır.

Eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algılarına ilişkin ortalamaları değerlendirildiğinde en yüksek okul dışı çevreyi düzenleme boyutunda, en düşük ise koordine ve karar süreçlerini yürütme boyutunda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda ölçeğin boyutlarıyla ilgili olarak (koordine ve karar süreçlerini yürütme, okul kültürü oluşturma ve okul dışı çevreyi düzenleme) cinsiyet değişkenine göre eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algıları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermese de ölçeğin genel toplamında ve tüm boyutlarında erkek eğitim yöneticilerinin kadın yöneticilere göre puanlarının daha yüksek olduğu

görülmektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasının nedeni, erkek eğitim yöneticilerinin yönetsel bazda okula, okul dışı çevreye daha hakim olmaları ve okulu, okul dışı çevreyi daha iyi tanımları ve değerler eğitimi uygulamalarına daha çok önem vermeleri olabilir. Okudan (2010), tarafından yapılan araştırmada ise eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterliliklerini algılama ölçeğinin koordine ve karar süreçlerini yürütme ve okul kültürü oluşturma alt boyutlarında ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin cinsiyet değişkenine ilişkin bulgularda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Okul dışı çevreyi düzenleme alt boyutunda ise ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin cinsiyet değişkenine ilişkin bulgularında istatistiksel olarak anlamlı bir bulunmuştur. Bu sonuç araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Tanıt, (2007) tarafından yapılan başka bir araştırmaya göre de; “Cinsiyet” değişkenine ilişkin sonuçlara göre “Schwartz Değerler Ölçeği” alt boyutu puanlarının farklılaşma farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan analiz sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre; kadın ve erkek yöneticilerin değer tercihlerinin benzer olduğu söylenebilir.

Araştırmaya göre ölçeğin boyutlarıyla ilgili olarak öğrenim durumu değişkeni açısından eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlikleri algıları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Ancak puanlar incelendiğinde eğitim seviyesi arttıkça değerler eğitimine ilişkin algı puanlarının arttığı görülmektedir. Bu durum eğitim seviyesi arttıkça konu hakkında bilginin, bilincin ve farkındalığın artması ile açıklanabilir. Ekşi ve Okudan, (2011) eğitim yöneticilerinin eğitim durumu değişkenine ilişkin yaptıkları analizler sonucunda fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Her iki araştırma sonucunda da eğitim seviyesinin artması değerler eğitiminin ve uygulamalarının olumlu algılandığı ve eğitim seviyesindeki yükselmenin değerler eğitimi ve uygulamalarına olumlu katkı sağladığı söylenebilir. Başka bir araştırmada ise eğitim durumu değişkenine ilişkin, eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterliliklerini algılama ölçeğinin koordine ve karar süreçlerini yürütme ve okul dışı çevreyi düzenleme alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamış, ancak ölçeğin gelişiminin bu yaşlarda başlaması düşüncesi ile açıklanabilir.

Okul kültürü oluşturma alt boyutunda ise anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Okudan, 2010). Bu sonuç araştırma sonuçları ile iki alt boyutta benzerlik gösterirken, okul kültürü boyutunda farklılık göstermiştir. Bunun nedeni yapılan araştırmaların farklı illerde yaşayan ve farklı kültürlere sahip evren/örneklem grubuna uygulanmış olması olabilir. Başka bir araştırma sonucuna göre yöneticilerin “Schwartz Değerler Ölçeği” alt boyutu puanlarının “Eğitim Düzeyi” değişkenine göre bazı boyutlarda anlamlı farklılığa ulaşılmıştır. Bu sonuca göre eğitim düzeyi yükseldikçe, manevi değerleri daha fazla fark etme, sorumluluk bilincinde oturma ve adalet duygusunda güçlenme algısıyla açıklanabilir (Tanıt, 2007). Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde eğitim seviyesi arttıkça değer eğitime ilişkin algının arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Kurs-seminer alma değişkeni açısından eğitim yöneticilerinin değerler eğitimi yeterlikleri ölçeğin genel toplamı ile koordine ve karar süreçlerini yürütme boyutu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterirken, okul kültürü oluşturma ve okul dışı çevreyi düzenleme boyutları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ölçeğin genel toplamında ve tüm boyutlarında evet cevabını veren eğitim yöneticilerinin hayır cevabını veren yöneticilere göre puanlarının daha yüksek olduğu görülmüş ve bu sonuca göre evet cevabını veren eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algılarının hayır cevabını veren eğitim yöneticilerine göre fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bunun nedeni konuyla ilgili olarak kurs ve seminer alan eğitim yöneticilerinde konuya hakim olma, bilinçlenme seviyelerindeki artış olarak gösterilebilir. Bu sonuca göre değerler eğitimine ilişkin kurs-seminer almanın uygulamalar için etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Araştırma sonucunda ölçeğin boyutlarıyla ilgili olarak makale-kitap okuma değişkeni açısından eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlikleri algıları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Ölçeğin genel toplamında ve tüm boyutlarında evet cevabını veren eğitim yöneticilerinin hayır cevabını veren yöneticilere göre puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç eğitim yöneticilerinin konuya ilgi duyup konu hakkında bilgilenme ve bilinçlenme ihtiyacı hissettiklerini göstermektedir.

Ölçeğin boyutlarıyla ilgili olarak unvan değişkeni açısından eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlikleri algıları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Ölçeğin genel toplamında ve tüm boyutlarında müdür olarak görev yapan eğitim yöneticilerinin müdür yardımcısı olarak görev yapan eğitim yöneticilerine göre puanlarının daha yüksek olduğu görülmüş, bunun nedeni ise okul müdürlerinin yönetsel

anlamda okulu daha çok sahiplendikleri, daha çok sorumluluk aldıkları ve karar verme, okul kültürü oluşturma ve çevreyi düzenlemede kendilerini daha sorumlu hissetmeleri ile açıklanabilir. Uncu, (2008) tarafından yapılan araştırmada yöneticiler ve öğretmenlerin güç alt boyutunda unvan değişkenine göre; yöneticilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Her iki araştırmanın sonucu da okul müdürlerinin, okulda kendilerini daha sorumlu makam olarak hissetmekte ve sorumluluğun daha çok kendilerinde olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Elde edilen bu sonuç, araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Kıdem değişkeni açısından eğitim yöneticilerinin benzer düşündükleri ancak koordine ve karar süreçlerini yürütme, okul kültürü oluşturma ve okul dışı çevreyi düzenleme boyutlarında 11-20 yıl arası eğitim yöneticilerinin, 1-10 yıl arası ve 21 yıl ve üzeri arası eğitim yöneticilerine göre puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Ekşi ve Okudan, (2011) tarafından yapılan araştırmada eğitimin yönetim kademesinde bulunanların “değer eğitimi yeterliliklerini algılama ölçeği” alt boyutlarında okul türü değişkeni, yöneticinin pozisyonu değişkeni ile yöneticilikteki kıdem değişkenine ilişkin anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda herhangi bir grup lehine bir sonuç ortaya çıkmamıştır. Her iki araştırmanın sonucuna göre eğitim yöneticilerinin değer eğitimi ve uygulamalarını eğitim süreçlerinin her döneminde de aynı algıladıkları söylenebilir.

Araştırma sonucunda ölçeğin genel toplamı ve boyutlarıyla ilgili olarak okul türü değişkeni açısından eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algılarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur. Ölçeğin genel toplamında ve tüm boyutlarında ilkökul eğitim yöneticilerinin, ortaokul eğitim yöneticilerine göre puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum sınıf öğretmenlerinde, değerlerle ilgili davranışları küçük yaşlarda alan çocukların davranışlarının daha kalıcı olması ve kişilik Okudan, (2010) araştırma sonucuna göre eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterliliklerini algılama ölçeğinin tüm alt boyutlarında yöneticilerin görev yaptığı eğitim kademesi değişkenine göre anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür.

Mezun olunan fakülte değişkenine göre eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterlilikleri algıları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Başka bir araştırmada ise, eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterliliklerini algılama ölçeğinin koordine ve karar süreçlerini yönetme alt boyutuna ait puanların fakülte değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Okul kültürü oluşturma ve okul dışı çevreyi düzenleme alt boyutlarına ait puanların fakülte değişkenine bağlı istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuş, bulunan farklılığın fen edebiyat fakültesi mezunu yöneticiler ile eğitim fakültesi mezunu yöneticiler karşılaştırıldığında fen edebiyat fakültesi mezunu yöneticilerin lehine olduğu belirlenmiştir (Okudan, 2010). Araştırmanın sonucu ile Okudan (2010) tarafından yapılan araştırma arasında ölçeğin genel toplamı ve okul kültürü oluşturma alt boyutunda sonuçların benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Konuya ilişkin literatür incelendiğinde, ölçeğin genel toplamı ve alt boyutları açısından sonuçların, bazı çalışmaların sonuçlarıyla örtüşürken bazılarıyla örtüşmediğini söyleyebiliriz. Oluşan farklılığın ise, örneklemelerin demografik yapıda olması ve araştırmaların farklı zamanlarda yapılması ile açıklayabiliriz. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- ✓ Eğitim yöneticileri, öncelikle “değerler eğitiminin” devamlılığının sağlanabilmesinin farkında olmalı, kapsamı ve amacı hakkında yeterli bilgiye sahip olmalıdır. Bunun için öğretim programlarında yer alan ve öğrencilere kazandırılması ön görülen değer/değerler eğitimi anlayışına ilişkin okulda lider konumda olan eğitim yöneticilerinin bilgi sahibi olması için eğitimler düzenlenebilir.
- ✓ Yöneticiler, görev yaptığı okulu (öğretmenleri, öğrencileri, yardımcı personeli gibi) ve okulun bulunduğu çevrenin demografik yapısını iyi tanımalı veya tanımaya yönelik çalışmalar yapmalıdır. Çünkü okulda verilen değerler eğitiminin kalıcı olması için aile ve çevre tarafından desteklenmesi gereklidir. Bu bağlamda daha önce öğretmenler tarafından kullanılan çevre inceleme raporlarının daha etkin olarak yöneticiler tarafından da hazırlanması katkı sağlayabilir.
- ✓ Araştırma sonucunda eğitim yöneticilerinin aldıkları eğitimlerin ve öğrenim seviyesinin yükselmesi değerler eğitimine karşı algılarını olumlu şekilde yükselmekte olduğu ve gerçekleştirdikleri faaliyetlerin değerler eğitimine ilişkin farkındalıklarına etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda eğitim yöneticilerinin yetiştirilme süreci olan yükseköğretimde değerler eğitimine ve öğrencileri daha iyi tanımaları için gelişim özelliklerini içeren dersler almaları ayrıca bu konuda lisansüstü eğitim yapmaları teşvik edilerek bu programlarda değerler eğitimi ile ilgili dersler almaları önerilebilir.

- ✓ Okullarda gerçekleştirilen değerler eğitimi uygulamalarının okul dışı yaşama olan olumlu etkisinin sürdürülmesi ve daha güçlü bir şekilde yürütülmesi için okul-aile işbirliğinin değerler eğitimi bağlamında daha etkin bir şekilde kullanması önerilebilir. Bu doğrultuda okulda velilere yönelik de değerler eğitimi uygulamaları yapılarak konuyla ilgili bilgilendirme gerçekleştirilebilir.

Yürütülen bu çalışma farklı örneklerde (çevre, aile, vb.) yürütülerek sonuçlarının karşılaştırılması ile daha da güçlendirilebilir.

KAYNAKLAR

- Aydın, M.Z. ve Akyol Gürler, Ş. (2012). *Okulda Değerler Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık,
- Beldağ, A. (2019). Öğretim programlarında değer eğitimi. (Ed. S. Z. Genç ve A. Beldağ), *Karakter ve değer eğitimi içinde* (ss. 135-144). Ankara: Pegem Akademi.
- Çıngı, H. (1994). *Örneklem Kuramı*, Hacettepe Üniversitesi, Fen Fakültesi, İstatistik Bölümü, (2. Baskı). Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Fen Fakültesi Basımevi.
- Doğan, H. (1997). *Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı*, Ankara: Önder Matbaacılık.
- Doğanay, A., (2011). *Değerler Eğitimi*, Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ekşi, H ve Okudan, A. Y. (2011). Eğitim Yöneticilerinin Bakış Açısı ile Değerler Eğitimi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 2(8), 178-190.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (22. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MEB, (2005). *4.5.6. ve 7. Sınıflar Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*, Web: <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25930.html> adresinden 04 Mart 2015 tarihinde alınmıştır.
- MEB, (2018). *4.5.6. ve 7. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı*, Web: <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686> adresinden 19 Mart 2019 tarihinde alınmıştır.
- Nalçacı, A. (2019). Değer eğitiminde: Aile, çevre ve okul. (Ed. S. Z. Genç ve A. Beldağ), *Karakter ve değer eğitimi içinde* (ss. 189-206). Ankara: Pegem Akademi.
- Okudan, A.Y. (2010). *Eğitim Yöneticilerinin Değerler Eğitiminin Önemi Etkileri ve Uygulamalar Hakkındaki Görüşleri*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tanıt, T. (2007). *Eğitim Yöneticilerinin Değer Tercihleri İle Yaratıcılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TDK, (2019). *Büyük Türkçe Sözlük*, Web: <http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=tarama> adresinden 10 Nisan 2019 tarihinde alınmıştır.
- Ulusoy, K ve Dilmaç, B. (2012). *Değerler Eğitimi*. (1. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Ulusoy, K. ve Tay, B. (2011). Sosyal Bilgilerde Değer Eğitimi. Refik Turan, Ali Murat Sünbül, Hakan Akdağ (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-II* (s. 59-73). Ankara: Pegem Yayınları.
- Uncu, Ü. (2008). *Öğretmen ve Eğitim Yöneticilerinin Değer Yönelimlerinin Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yaylacı, A. F. (2019). Değerlere dayalı okul ve yönetimin imkânı. (Ed. S. Z. Genç ve A. Beldağ), *Karakter ve değer eğitimi içinde* (ss. 113-132). Ankara: Pegem Akademi